

SPOR

NA GUÐMUNDSDÓTTIR • ANNA ÞÓRA KARLSDÓTTIR • BÁRA KJARTANSDÓTTIR • BJARGEY INGÓLFSÐÓTTIR • BRITA RGLUND • DÝRFINNA TORFADÓTTIR • ELÍN JÓNÍNA ÓLAFSDÓTTIR • ELÍSABET HARALDSÐÓTTIR • ERLING JÓHANNESSEN FRÍDA S. KRISTÍNSDÓTTIR • GEORGE HOLLANDERS • GUELAUG HALLDÓRSÐÓTTIR • GUBNÝ JÓNSDÓTTIR • GUÐRÚN NNARSDÓTTIR • GUÐRÚN INDRIÐADÓTTIR • HALLA ÁSGEIRSDÓTTIR • HANNA STEFÁNSDÓTTIR • HELGA PÁLINA YNJÓLFSÐÓTTIR • HRAFNHILDUR SIGURDARDÓTTIR • HULDA B. ÁGÚSTSDÓTTIR • ÍNA SALÓME • JÓNA A. IMSLAND • NA SIGRÍDUR JÓNSDÓTTIR • KOLBRÚN BJÖRGÓLFSÐÓTTIR • KRISTÍN CARDEW • KRISTÍN SIGFRÍDUR GARDARSÐÓTTIR KRISTVEIG HALLDÓRSÐÓTTIR • LÁRA GUNNARSDÓTTIR • LÁRA MAGNÚSDÓTTIR • LENE ZACHARIASSEN • MARGRÉT ÐNADÓTTIR • MARGRÉT JÓNSDÓTTIR • ODDNÝ E. MAGNÚSDÓTTIR • PHILIPPE RICART • PIA RAKEL SVERRISÐÓTTIR • GNHEILUR INGUNN ÁGÚSTSDÓTTIR • RÓSA HELGADÓTTIR • SANDRA BORG GUNNARSDÓTTIR • SIGRÍDUR ÁGÚSTSDÓTTIR SIGRÍDUR ELPA SIGURDARDÓTTIR • SIGRÚN ÓLÓF EINARSDÓTTIR • SØREN S. LARSEN • SÓLRÚN ANNA SÍMONARDÓTTIR VALDÍS HARRYSDÓTTIR • ÞÓRHILDUR ÞORGEIRSDÓTTIR

SPOR

Sýning HANDVERKS OG HÖNNUNAR í Hafnarborg
menningar- og listastofnun Hafnarfjarðar
9. til 25. nóvember 2002

og / and

Rundetårnet, Købmagergade 52A, København, Danmark
22.03 til 27.04 2003

HANDVERK OG HÖNNUN
Aðalstræti 12
P.O. Box 1556, 121 Reykjavík
handverk@handverkoghonnun.is
www.handverkoghonnun.is

Ljósmyndir / photos: Guðmundur Ingólfsson

EFNISYFIRLIT / INDEX

Anna Guðmundsdóttir	10
Bára Kjartansdóttir	11
Bjargey Ingólfssdóttir	12
Brita Berglund	13
Dýrfinna Torfadóttir	14
Elísabet Haraldsdóttir	15
Erling Jóhannesson	16
Fríða S. Kristinsdóttir	17
George Hollanders	18
Guðlaug Halldórsdóttir	19
Guðný Jónsdóttir	20
Guðrún Indriðadóttir	21
Halla Ásgeirs dóttir	22
Hanna Stefánsdóttir og	
Elín Jónína Ólafsdóttir	23
Helga Pálína Brynjólfssdóttir . .	24
Hrafnhildur Sigurðardóttir . . .	25
Hulda B. Ágústsdóttir	26
Ína Salóme	27
Jóna A. Imsland	28
Jóna Sigríður Jónsdóttir	29
Kolbrún Björgólfssdóttir	30
Kristín Cardew	31
Kristín Sigfriður Garðarsdóttir	32
Kristveig Halldórsdóttir	33
Lára Gunnarsdóttir	34
Lára Magnúsdóttir	35
Lene Zachariassen	36
Magrét Guðnadóttir	37
Magrét Jónsdóttir	38
Oddný E. Magnúsdóttir	39
Philippe Ricart	40
Pia Rakel Sverrisdóttir	41
Ragnheiður Ingunn Ágústsdóttir .	42
Rósa Helgadóttir	43
Sandra Borg Gunnarsdóttir	44
Sigríður Ágústsdóttir	45
Sigríður Elfa Sigurðardóttir . . .	46
Sigrún Ólöf Einarsdóttir og	
Søren S. Larsen	47
Sólrún Anna Símonardóttir	48
Tó - Tó, Anna Þóra Karlsdóttir	
og Guðrún Gunnarsdóttir	49
Valdís Harrysdóttir	50
Þór hildur Þorgeirs dóttir	51

HÖNNUN, HANDVERK OG LISTSKÖPUN — HVER ER MUNURINN?

Mikil notkun hönnunarhugtaksins á undanförnum árum hefur tæplega farið fram hjá nokkrum manni. Merkja má að þessi mikla notkun hugtaksins hafi leitt til útbryningar þess þannig að oft er óljóst hvað það merkir í raun og veru. Í fjölmöldum, auglýsingum og markaðsfræði er hönnunarhugtakið notað í mismunandi tilgangi og með því er átt við mismunandi þætti sístekkandi merkingarsviðs þar sem tæpast er lengur greint milli hönnunar, handverks og listsköpunar.

Áberandi er að hönnunarhugtakið virðist oft notað af handahófi sem einhvers konar gæðastimpill fyrir alla mögulega og ómögulega hluti til að gera þá seljanlegri eða áhugaverðari. Fram hafa komið vörur af ýmsu tagi sem kenndar eru við „design“. Það sem áður hétt smíðar í grunnskólanámi er kennt við „hönnun“ í gildandi aðalnámskrá og gott ef ekki er minnst á „iðnhönnun“ í áfangamarkmiðum. Þegar fjölmörlar segja frá föndri sem almenningur stundar í frítíma sínum er oftar en ekki talað um „hönnun“ í því sambandi. Þar sem áður var talað um sérsamuð fót er nú talað um „sérhönnuð fót“. Í stjórnmálaumræðu hefur verið tal-að um „hannaða atburðarrás“. Jafnvel listamenn sýna sí aukna tilhneigingu til að kenna starf sitt og afurðir við „hönnun“. Þegar fjallað er um hönnun, handverk og listsköpun er því þörf á að reyna að afmarka merkingarsvið þessara hugtaka. Óvissa og ruglingur getur villt mönnum sýn og ruglað dómgreind þeirra við mat á viðfangsefnum þessara greina og eigin viðfangsefnum.

Orðsifjafræðilega mun orðið hönnun, design, vera dregið af ítalska orðinu *designo*, sem frá endurreisnartímanum var notað um uppdrátt, teikningu eða almennt um hugmyndina að baki ákvæðnu verki. Í samræmi við þetta var hugtakið notað í Englandi á 16. öld um skipulagningu einhvers sem hrinda átti í framkvæmd. Nánar tiltekið var átt við fyrsta uppkast að listaverki eða hagnýtum listmuni. Íslensku nýyrðin hönnun og hanna eru dregin af orðmyndinni hannarr, sem merkir listfengur eða hagur og er einnig fornt dvergsheiti.

Lengst af hefur hönnun einkum verið skilgreind með skírskotun til iönframleiðslu. Af þeirri vaxandi verkaskiptingu sem fylgdi í kjölfar iönvæðingar leiddi að formun hluta og framleiðsla þeirra með vélum eða í höndum var ekki lengur á sömu hendi eins og tíðkaðist í handverki. Iönvæðingin var því mikilvægasta forsenda starfs hönnuðarins, sem af þeim sökum var nefndur iðnhönnuður (industrial designer). Ætið síðan hefur verið reynt að greina á milli hönnunar, list-, handverks- og iðnaðar-, auk listhandverkshugtaksins þótt mörkin séu orðin óljós í kjölfar tæknipróunar, nýrra fagurfræðilegra viðmiða og markaðspróunar.

Hönnunarstarfið felur í sér mismunandi svið sem lúta að list og fugurð, tækni og skilvirkni, markaðssetningu, fræðum og vísindum, skipulagningu og stjórnun. Þessi svið skarast oft í raun þar sem t.d. tæknilegi þátturinn og sá viðskiptalegi eru tengdir og fagurfræðileg sjónarmið eru jafnframt markaðssjónarmið. Í hönnun er að jafnaði hvorki fengist við smíði hluta né framleiðslu á vörum með beinum hætti, enda viðfangsefni margra hönnunargreina ekki bund-

in við áþreifanlega hluti, en þess í stað fengist við að úthugsa og setja fram lausnir á skilgreindum hagnýtum viðfangsefnum í nánu samspili við forsendur verkkaupa.

Hlutverk hönnuðar er um margt líkt hlutverki kvíkmyndaleikstjóra þótt markmið þeirra kunni að vera mismunandi og sá síðarnefndi teljist því til listamanna. Að jafnaði leikur kvíkmyndaleikstjórinn ekki persónuhlutverk, skrifar ekki handritið, býr ekki til leikmynd og búninga, sér ekki um myndatökuna, hljóðsetur ekki, klippir ekki, sér ekki um förðun leikara, býr ekki til „effekta“, semur ekki tónlistina, fjölfaldar ekki filmurnar o.s.frv. Kvíkmyndaleikstjórinn er hins vegar sá sem mótar heildarhugmynd um það hver niðurstan á að verða, veit hvaða leiðir þarf að fara til að ná fram markmiðum sínum, veit hvernig verkið er brotið niður í einstaka verkþátt, hefur þekkingu á sérsviðum alra sem að vinnu einstakra verkþáttta koma og leiðbeinir um markmið og framkvæmd hvers verkþáttar.

Í handverki er skv. orðanna hljóðan einkum fengist við það að búa til hluti í höndunum þannig að hver gripur getur haft sín sérkenni þótt hann sé gerður í fjöldaframleiðslu. Sérstaða handverksmannsins felst í leikni hans við meðferð efnis og áhalda og þekkingu á verkferlum. Hugmyndalegt og tilfinningalegt inntak viðfangsefnanna byggir oftast á hefðum og þekktum fyrirmyndum, s.s. úr alþýðumenningu.

Með nokkurri einföldun má síðan segja að í myndlist sé megináherslan lögð á frjálsa sköpun og tjáningu í viðfangsefnum og að í listhandverki sé byggt á handverki þar sem beitt er aðferðum bæði myndlistar og hönnunar.

Hefðbundin uppbygging menntunar í list-, handverks-, listhandverks-, og hönnunargreinum endurspeglar jafnframt mismunandi aðferðir og markmið þessara greina.

Það sem rifjað hefur verið upp og sagt hér að framan er einkum sett fram til að vekja máls á tiltekinni þróun og reynir ekki að svara með neinum fullnægjandi hætti spurningunni um það hvað hönnun sé. Raunveruleikinn sem við blasir í hönnun, handverki, listhandverki og listgreinum er flókinn og stjórnast af margháttuðum áhrifum frá mismunandi öflum og ekki er hægt að setja fram neinar allsherjarskilgreiningar. Engu að síður -eða einmitt þess vegna- er mikilvægt að átta sig á eðli og viðfangsefnum áðurnefndra greina í tengslum við þá leit að framþróun og nýsköpun í handverki og listiðnaði sem birtist í sýningarhaldi HANDVERKS OG HÖNNUNAR.

Baldur J. Baldursson,
innanhússarkitekt og brautarstjóri hönnunarbraudar Iðnskólans í Reykjavík

DESIGN, CRAFTSMANSHIP AND ARTISTIC CREATION: HOW DO THEY DIFFER?

How extensively the concept of design has been used over the last few years has hardly escaped notice. Indeed, one might go as far as to say that the term 'design' now has so many significations that for many people it is difficult to award priority to any single one of them. This has especially been the case in the media, in marketing, and among the advertising agencies, where the concept of design incorporates so many diverse elements that design, craft and artistic creation all appear to have merged into one.

It is obvious that the concept of design is usually employed rather arbitrarily to suggest a certain stamp of quality to render products either more saleable or desirable, or both. This includes a large range of products that are now actually referred to as 'designer' goods. What was once known as carpentry at secondary schools now carries the appellation 'design' in most prospectuses and usually alongside 'industrial design' in course descriptions. When the media talks about the various handicrafts that the general public engage in as a leisure activity, it now more often than not associates such activity with design. Where we once spoke of personal tailoring we now speak of 'specially designed clothes.' On the political scene, too, there is now talk of 'designed events', and even artists are showing an increasing tendency to attach the word 'design' both to their professional titles and to the works they produce. Yet, surely, when we talk about design, handicrafts and artistic creation we should at least attempt to distinguish them from one another, otherwise uncertainty and confusion will affect how we judge these things and how we see them in connection with what we ourselves are producing.

Etymologically speaking, the word design derives from the Italian word *designo*, which from Renaissance times had been used to describe both the preparatory stage of drawing, painting or sculpture and/or the general concept behind a particular work of art. In accordance with this, the word design was used in England in the 16th century to denote the organizational stage of something that was later to be produced, and almost invariably of the first draft of a work of art or other object with a commercial value. The Icelandic neologisms *hönnun* ('design') and *hanna* ('to design') are derived from the Old Norse word *hannarr* which meant artistic talent or dexterity, and was appropriately enough associated with one of the ancient names for a dwarf. For a long time, design has been understood with particular reference to industrial production. Due to the increasing division of labour that followed industrialisation, the form and production of commercial goods became less and less the province of individual craftsmen, leaving the industrial designer as apparently the only person worthy to use the title of designer. Ever since, there have been attempts to distinguish between the concepts of design as applied in the individual fields of art, handicrafts and industry but these edges have become blurred as a result of technological development, new aesthetic criteria and marketing.

Being a designer necessarily comprises having to take account of art, aesthetics, technique, efficiency, marketing, scientific advances, organisation and management. Furthermore, these

elements are often closely connected with one another. For example, the technical and the commercial elements of design are inevitably connected to the aesthetic elements as well as to the ways in which a designed product is launched and marketed. Yet, this form of design rarely entails actual or direct contact with the making of a product. Indeed, designers more often confine themselves to the conceptual part of the process, reasoning through and supplying specific and economically viable solutions to whoever contracts them.

The job of the designer might therefore be compared to that of a film director even though their aims are quite different-the latter usually being regarded as an artist. If we extend this comparison a little farther, we could say that the film director does not in most cases act in his/her own films nor take part in the composition of the screenplay, the making of set costumes and, again in most cases, he/she does not operate the camera or any other technical equipment, come anywhere near make-up, special effects, the composition of the musical score, etc. Instead, the film director is the individual who formulates the whole concept of the film, decides what end product is to be produced, understands the methods by which his/her aims can be achieved, has a knowledge of all the special fields of activity within the general production and is able to instruct his team and manage them individually to achieve those aims.

Conversely, craftsmanship means being involved physically with the product, literally a 'hands-on' approach in which each touch is individualised and personal even though the product might eventually be mass-produced. The special position of a craftsman lies therefore in his/ her ability to actually handle the materials while simultaneously employing all his/her previous knowledge of the activity concerned. The conceptual and emotional inspiration of a craftsman is thus usually based on traditional and known models or examples from the past.

Simplifying matters then, we could say that in art the main emphasis is on creative freedom and expression whereas in the applied arts emphasis is usually placed on craftsmanship in conjunction with an artistic and design-oriented approach. At the same time, traditional education in the arts, applied arts, crafts, and industrial design reflect differing methods and differing aims for these three branches.

So far, the above has specifically constructed to draw attention to a certain line of development without any attempt to fully answer what design actually means. The reality of working in any field of design, art, applied art, craft or industry is extremely complex and governed by numerous influences from a wide variety of sources, and it therefore not possible to provide a general and complete definition of the terms. Nevertheless, or perhaps precisely for this reason, it is crucial to understand the nature and provinces of the aforementioned fields in connection with the search for progress and innovation in the works that appear in this exhibition presented by the project HANDVERK OG HÖNNUN / Crafts and Design.

Baldur J. Baldursson, Interior Designer
Head of the Design Department at Íönskólinn í Reykjavík

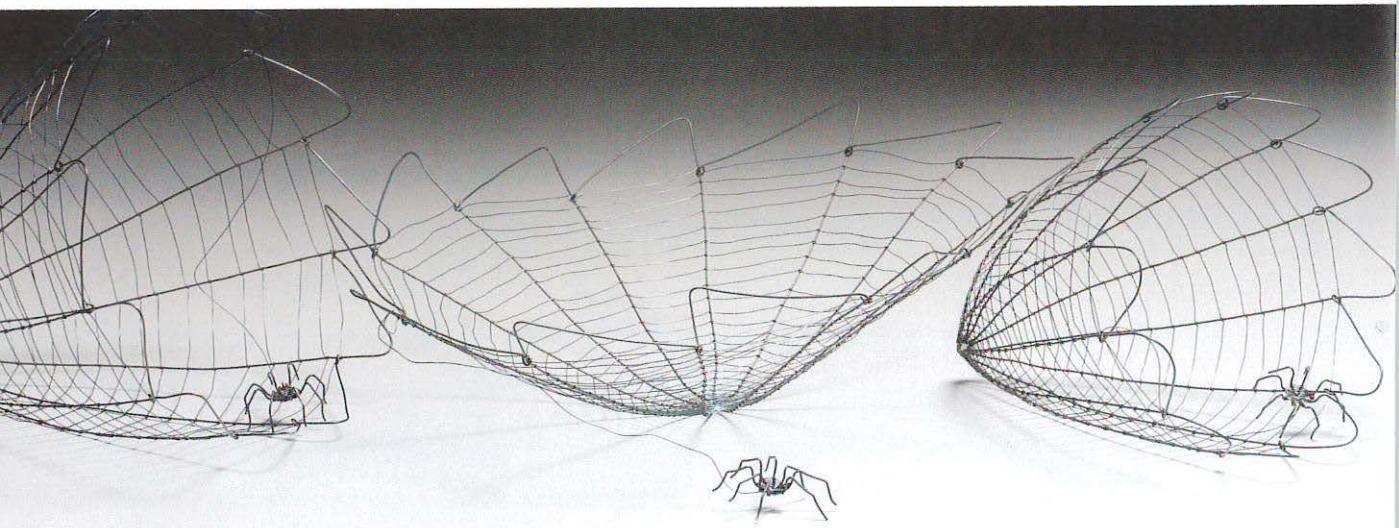
(See also Hönnun - sögulegt ágrip (Design - A Concise History) by Thomas Hauffe, published by the University of Iceland, 1999.)

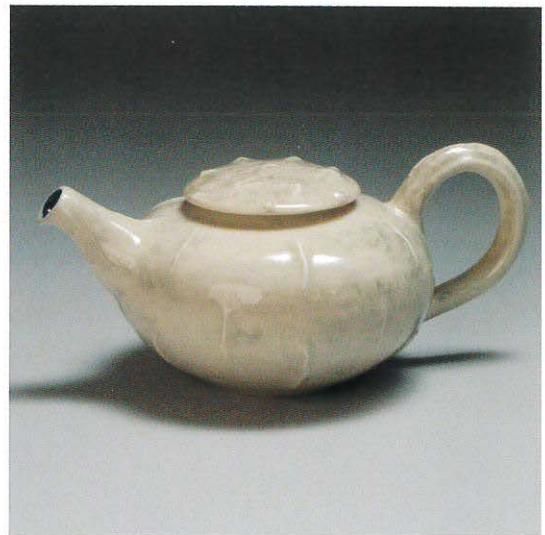

Anna Guðmundsdóttir · Seiðakvísl 26
110 Reykjavík · +354 567 1467
+354 862 6405 · annagudmunds@hotmail.com

Bára Kjartansdóttir · Kleppsvegur 8
105 Reykjavík · +354 568 0288
+354 847 8263 · barak@li.is

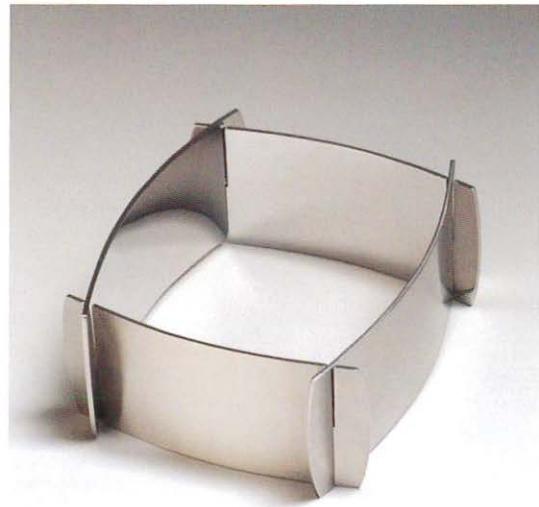

Brita Berglund · Gallerí Kóbolt · Einarssnes 76 · 101 Reykjavík
+354 562 4841 · +354 552 6080 · brita@hi.is · www.ummm.is

Dýrfinna Torfadóttir • Verkstæði
Dýrfinnu • Laugarbraut 15 • 300 Akranes
+354 464 3460 • +354 862 6060

Erling Jóhannesson · Ögurás 7 · 210 Garðabær · +354 565 5592 · +354 891 6338
siggahei@li.is

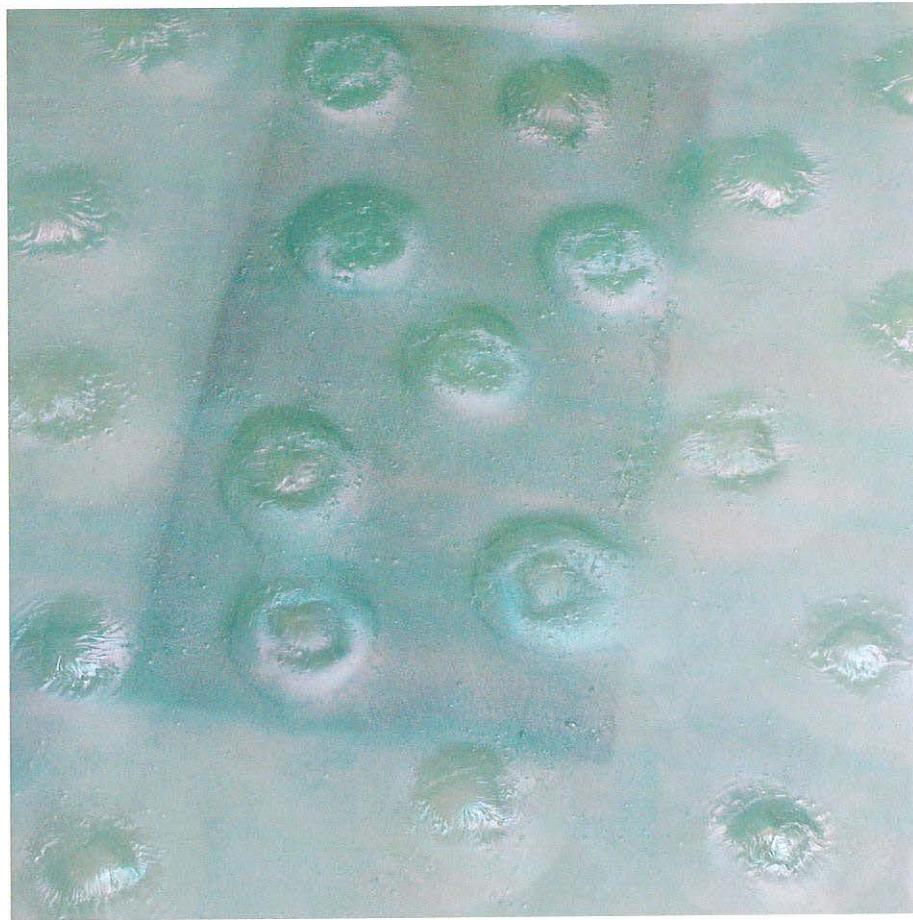
Fríða S. Kristinsdóttir • Kirsüberjatréð
Vesturgata 4 • 101 Reykjavík
+354 588 9228 • +354 865 5491
fridask@visir.is • www.kirs.is
www.ummm.is

George Hollanders · Gullasmiðjan Stubbur
Alda · 601 Akureyri · +354 463 1424
+354 862 1124 · stubbur@centrum.is

Guðlaug Halldórsdóttir • Má Mí Mó
textílsmiðja • Tryggvagata 16
101 Reykjavík • +354 551 1808
+354 881 7813
gullah@itn.is • www.ummm.is

Guðný Jónsdóttir · Skógarhjalli 9 · 200 Kópavogur · +354 564 3313
+354 694 4151 · gj@ismennt.is

Guðrún Indriðadóttir
Okkur leirlistavinnustofa
Brautarholt 16
105 Reykjavík · +354 552 9873
+354 893 5669 · gudrunin@simnet.is
www.ummm.is

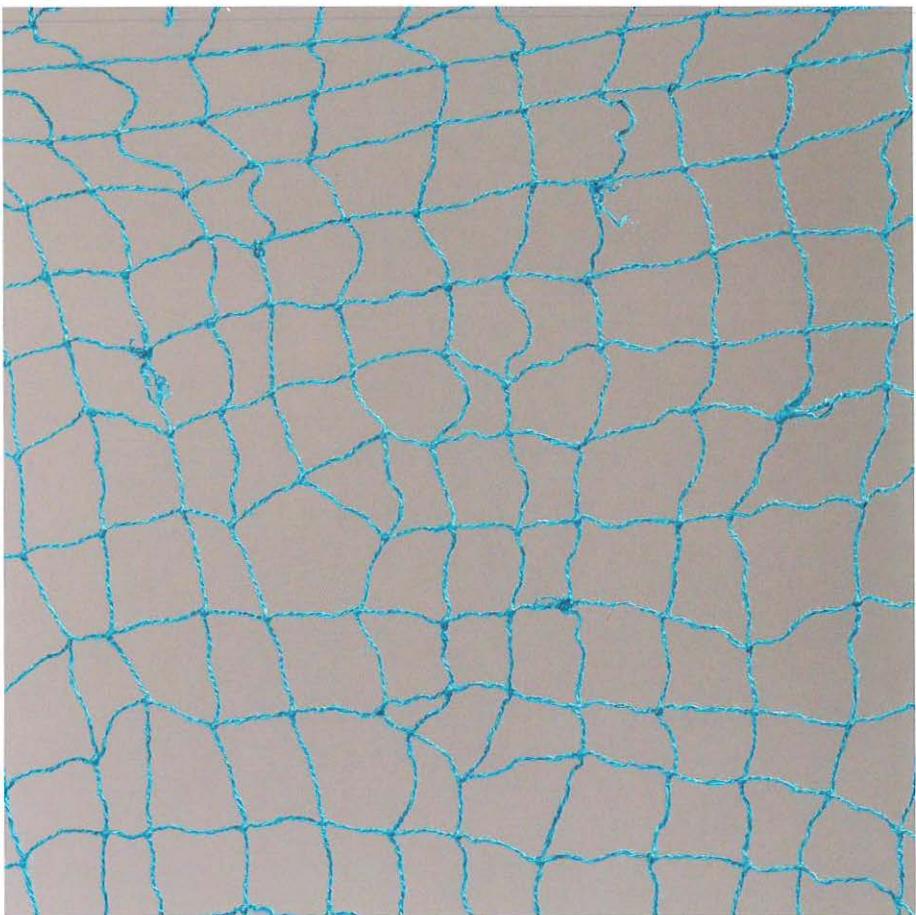
Halla Ásgeirsdóttir · Skruggusteinn · Auðbrekka 4 · 200 Kópavogur
+354 562 7735 · +354 554 0770 · kristjansson@islandia.is

Hanna Stefánsdóttir og Elín Jónína Ólafsdóttir · Húfur sem hlæja
Laugavegur 70 · 101 Reykjavík · +354 552 6466 · hufur@mmedia.is

norð
r.Í.
Q.

Helga Pálína Brynjólfssdóttir
Vitastígur 3 · 101 Reykjavík
+354 561 6799 · +354 848 2999
hepal@ismennt.is · www.ummm.is

Hulda B. Ágústsdóttir · Kirsüberjatréð · Vesturgata 4 · 101 Reykjavík
+354 552 8791 · hba@mi.is · www.kirs.is

Ína Salóme · Marargata 5 · 101 Reykjavík · +354 551 1405 · gunn@vortex.is
www.ummm.is

Jóna A. Imsland · Smyrlahraun 38 · 220 Hafnarfjörður · +354 565 4419
+354 867 0011 · jimsland@islandia.is · www.umm.is

Jóna Sigriður Jónsdóttir · Langagerði 38 · 108 Reykjavík · +354 568 3015
jonasigridur@hotmail.com · www.ummm.is

Kolbrún Björgólfssdóttir · Kogga keramik gallerí · Vesturgata 5 · 101 Reykjavík
+354 552 6036 · +354 899 2772 · kogga@vortex.is · www.umm.is · www.kogga.is

Kristín Cardew • Gallery 21A
Skólavörðustígur 21a • 101 Reykjavík
+354 551 0036 • +354 896 2654
kristin.cardew@simnet.is

Kristín Sigfriður Garðarsdóttir · Stúdio Subba · Hamraborg 1 · 200 Kópavogur
+354 554 5075 · +354 895 9556 · kristin@subba.is · www.subba.is

Kristveig Halldórsdóttir • Brekkustígur 17 • 101 Reykjavík • +354 562 1779
+354 699 0700 • kristveig@islandia.is • www.umm.is

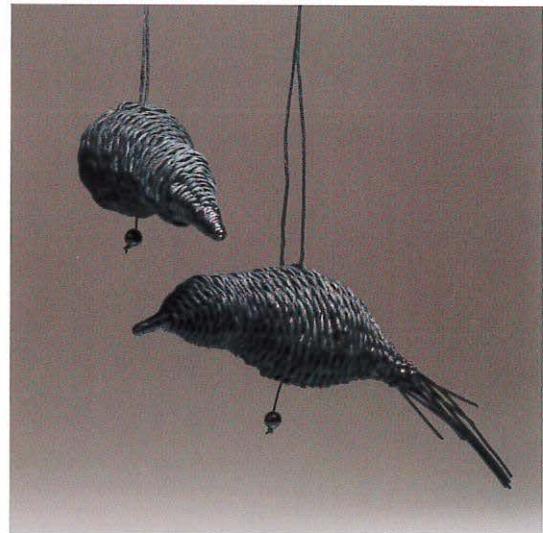
Lára Gunnarsdóttir • Aðalgata 13 • 340 Stykkishólmur • +354 438 1617
smavinir@simnet.is

Lára Magnúsdóttir · Lára gullsmiður · Skólavörðustígur 10 · 101 Reykjavík
+354 561 1300 · messing@centrum.is

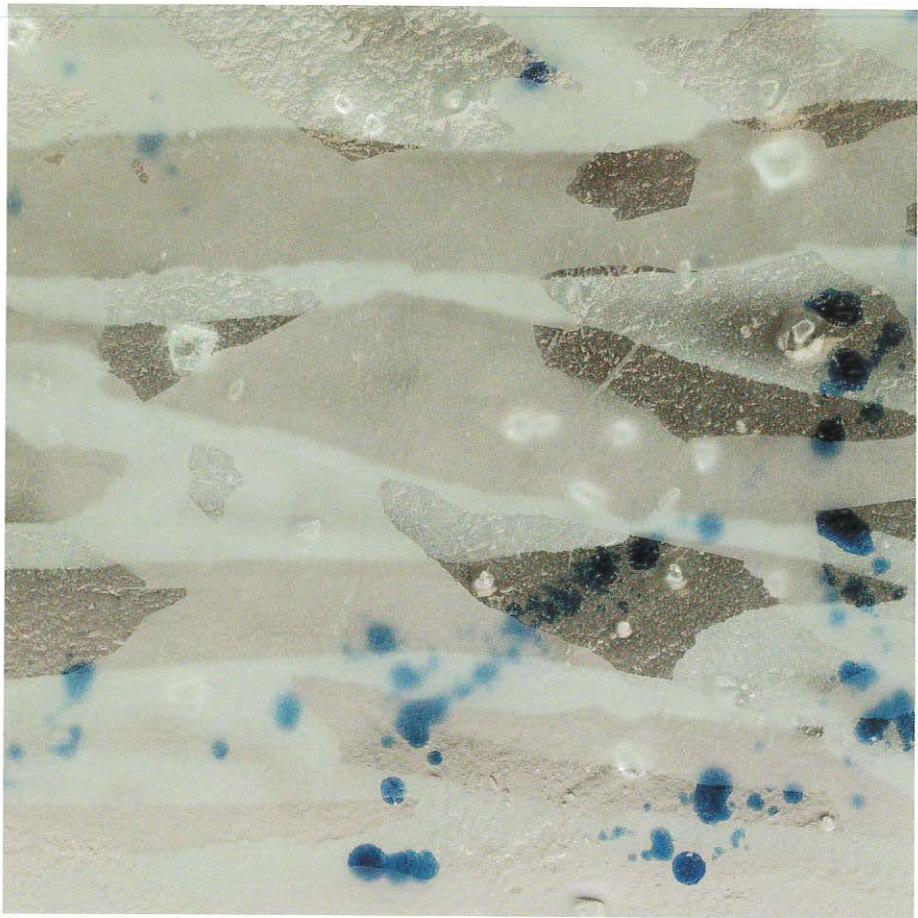
Lene Zachariassen · Dæli · Skíðadal · 621 Dalvík · +354 466 1658
+354 466 1520 · daeli@islandia.is

Margrét Guðnadóttir · Kirsüberjatréð · Vesturgata 4 · 101 Reykjavík
+354 552 5703 · +354 869 1299 · korfur@isl.is · www.kirs.is

Philippe Ricart · Háholt 11 · 300 Akranes · +354 431 1887 · +354 695 8738
phiric@islandia.is

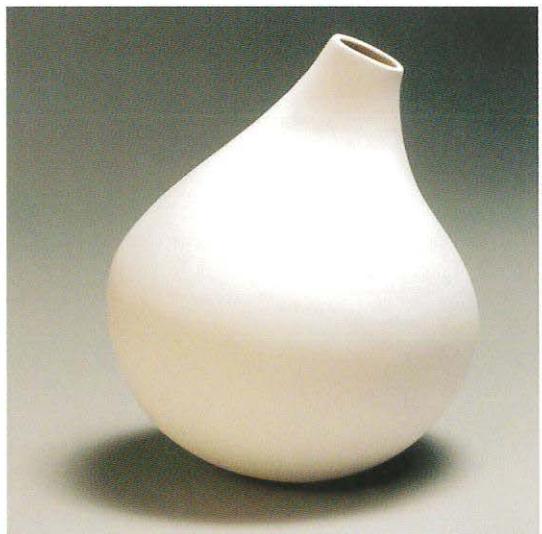
Pia Rakel Sverrisdóttir • Holmbladsgade 23 • DK 2300 København S.
+45 32 575 174 • Meðalfellsvegur 29 • Litlafell • 270 Mosfellsbær
+354 897 0512 • glaskunst@get2net.dk • www.arcticglass.dk

Rósa Helgadóttir · Skólavörðustígur 10 · 101 Reykjavík · +354 552 0321
+354 699 0214 · kranz@li.is

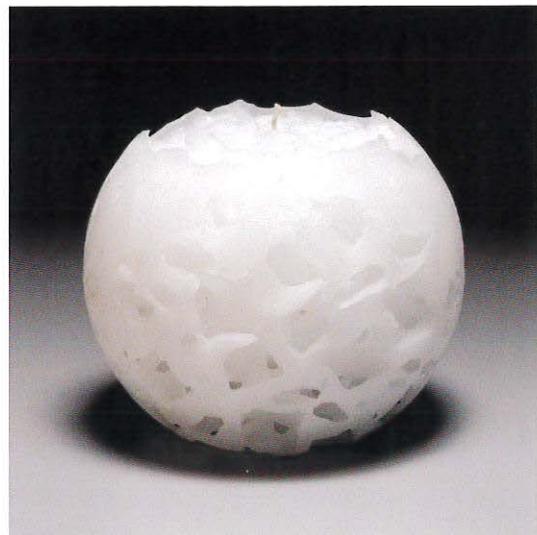
Sigríður Ágústsdóttir • Munkaþverárstræti 31 • 600 Akureyri • +354 461 1991
+354 895 8825 • sigrag@simnet.is • www.meistarijakob.is

Sigriður Elfa Sigurðardóttir
Kárastígur 4 · 101 Reykjavík
+354 552 5321 · labloki@mmedia.is

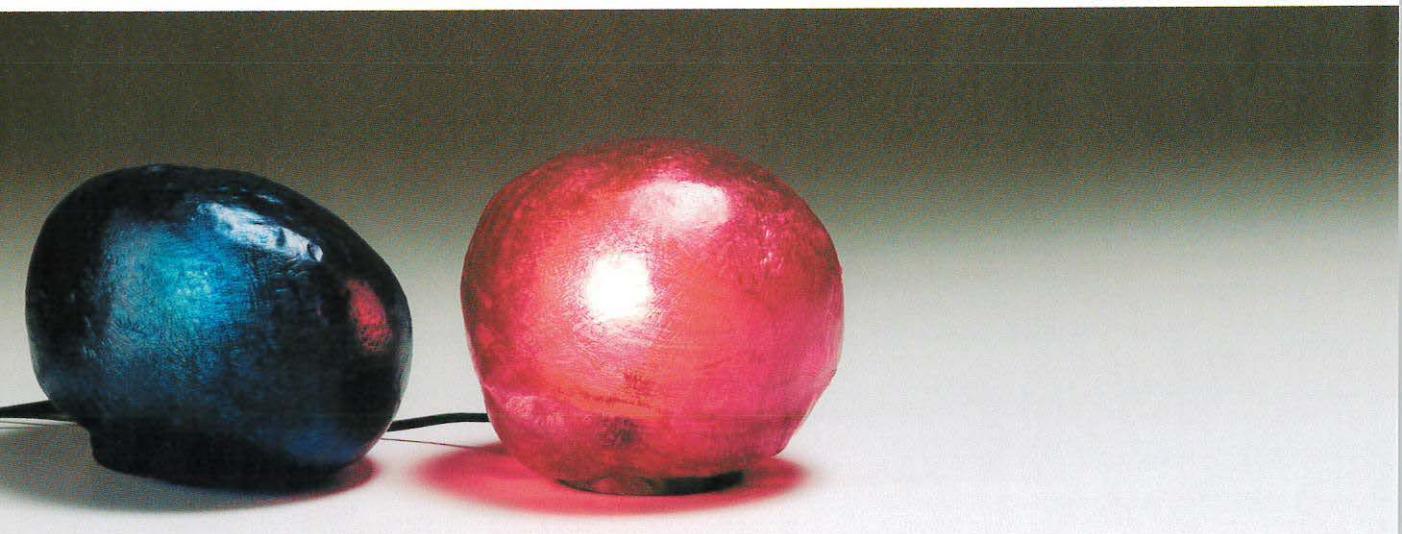
Sigrún Ólöf Einarsdóttir og Søren S. Larsen · Gler í Bergvík · Víkurgrund 8
116 Reykjavík · +354 566 7067 · +354 699 2681 · glerberg@simnet.is · www.umm.is
www.simnet.is/glerberg

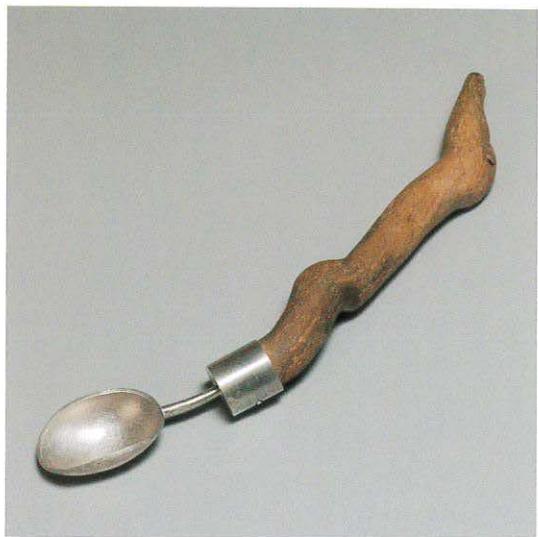
Sólrún Anna Símonardóttir · Jöklaljós · Strandgata 18 · 245 Sandgerði
+354 423 7694 · +354 896 6866

Tó-Tó • Anna Þóra Karlsdóttir • Guðrún Gunnarsdóttir • Kirsüberjatréó
Vesturgata 4 • 101 Reykjavík • +354 562 8990 • annakar@binet.is • gudg@isl.is
www.kirs.is • www.ummm.is

Valdís Harrysdóttir · Kirsüberjatréð · Vesturgata 4 · 101 Reykjavík
+354 561 8035 · valdish@centrum.is · www.kirs.is

Þórhildur Þorgeirsdóttir · Brávallagata 48 · 101 Reykjavík · +354 551 6881
+354 861 7178 · thth@thth.is · www.thth.is

